

LEXNOVA NYHETER

HD: Sturecompagniet blir utan försäkringsersättning – trots nedstängning under covid

Publicerad
11 JUL 2023

Uttrycket ”myndighets ingripande” i den epidemibrottsförsäkring som gäller mellan Sturecompagniet och Gjensidige omfattar inte Folkhälsomyndighetens generella föreskrifter, slår Högsta domstolen fast. Att försäkringstagaren såg sig nödgad att stänga ned verksamheten under pandemin på grund av föreskrifterna ger därför inte rätt till någon ersättning.

Sturecompagniet Aktiebolag bedriver bland annat nattklubsverksamhet vid Stureplan i centrala Stockholm. Sturecompagniet har en kombinerad företagsförsäkring hos Gjensidige som innefattar bland annat skydd för avbrott i verksamheten. Ett särskilt villkor avser en så kallad epidemiavbrottsförsäkring.

Försäkringen innehåller bland annat följande villkor.

”Ersättning lämnas för avbrott som uppkommer på grund av myndighets ingripande med stöd av smittskyddslagen, SFS 2004:168, eller livsmedelslagen, SFS 2006:804, för att förhindra spridning av smittsam sjukdom bland människor.”

Sturecompagniet stängde ned sin verksamhet från den 25 mars 2020 och anmälde den 8 april 2020 försäkringsfall till Gjensidige. Försäkringsbolagets skadeavdelning meddelade den 14 april 2020 att försäkringen inte kunde tas i anspråk.

Sturecompagniet yrkade att Stockholms tingsrätt skulle fastställa att Gjensidige jämlikt epidemiavbrottsförsäkringen är skyldigt att utge försäkringsersättning för inträffad skada bestående av avbrott i Sturecompagniets försäkrade verksamhet som uppkommit på grund av Folkhälsomyndighetens föreskrifter.

Försäkringsbolaget kontrade med att innehållet i Folkhälsomyndighetens föreskrifter inte utgör något myndighetsingripande. Enligt punkten 5 i epidemiavbrottsförsäkringen är endast avbrott till följd av

myndighetsingripande med stöd av smittskyddslagen eller livsmedelslagen täckta av försäkringen. Enligt punkten 4 i epidemiavbrottsförsäkringen ska myndighetsingripande ske på försäkringsstället som anges i försäkringsbrevet.

Sturecompagniet har inte förbjudits att driva sin verksamhet på försäkringsstället. Den inträffade skadan är således inte en försäkrad skadehändelse under epidemiavbrottsförsäkringen. Att Sturecompagniet har valt att stänga ned hela sin verksamhet är ett eget beslut, sannolikt föranlett av ekonomiska skäl.

Tingsrätten konstaterade att försäkringsvillkoren inte innehåller någon definition av begreppet myndighets ingripande och att ingen av parterna lagt fram någon utredning om branschpraxis som kunde vara till ledning för tolkningen av uttrycket.

Högsta domstolen har i rättsfallet NJA 2018 s. 834 sammanfattat den praxis som vuxit fram om tolkning av försäkringsvillkor av standardkaraktär och angett bland annat följande. När ordalydelsen ger utrymme för tolkningar, liksom när ordalydelsen inte ger något besked alls, kan ledning sökas i systematiken och de övriga försäkringsvillkoren. Också andra faktorer kan ha betydelse, exempelvis villkorets syfte i den mån ett sådant går att utröna och vad som sakligt sett är en förnuftig och rimlig reglering, där någon gång dispositiv rätt kan ge vägledning.

Vilken eller vilka tolkningsfaktorer som ska vara utslagsgivande kan inte anges generellt utan får avgöras utifrån en helhetsbedömning i det enskilda fallet.

Orden myndighets ingripande kan, menade tingsrätten, i sig omfatta både begränsningar på grund av normgivning och på grund av beslut i ett enskilt fall. Även försäkringsavtalet systematik och innehåll i övrigt talade för att begreppet avsåg ett beslut riktat specifikt mot en viss näringsidkare.

Slutligen skulle även villkorets syfte beaktas vid tolkningen. Gjensidige hade angett att syftet med epidemiavbrottsförsäkringen är att ge skydd mot avbrott som orsakas av smitta eller sjukdom som utbryter i den försäkrade verksamheten där den bedrivs, det vill säga på försäkringsstället. Detta påstående stöds av vad vittnen uppgett.

Vid en helhetsbedömning av relevanta tolkningsfaktorer ansåg tingsrätten att försäkringsvillkoren inte skulle tolkas på det sätt som Sturecompagniet gjort gällande. Det förelåg alltså inte försäkringsfall för inträffad skada bestående av avbrott i Sturecompagniets försäkrade verksamhet som uppkommit på grund av Folkhälsomyndighetens föreskrifter. Käromålet ogillades därför och Sturecompagniet ålades att ersätta Gjensidige med över en miljon kronor i rättegångskostnader.

Svea hovrätt fastställde underinstansens dom.

Hovrätten bekräftade de utgångspunkter för bedömningen som tingsrätten angett i sina domskäl. Domstolen ansåg sig också i stort kunna ansluta sig till tingsrättens överväganden i sak, men med vissa tillägg.

Uttrycket myndighets ingripande har enligt hovrätten en så pass vid innebörd att det lyft ur sitt sammanhang kan ges en mängd olika betydelser - som kan stämma överens med såväl Sturecompagniets som Gjensidiges respektive uppfattning.

Med hänsyn till avsaknaden av en klar och entydig ordalydelse blir det ofrånkomligt att vid tolkningen se till avtalets systematik, till övriga försäkringsvillkor och till den riskfördelning mellan parterna som avtalet kan ha åsyftat. Uttrycket är samtidigt inte så oklart eller mångtydigt att ansvaret för detta ska

läggas på parten som formulerat villkoret, åtminstone inte så länge inte övriga tolkningsdata först uttömts.

Något som är av särskilt intresse när det gäller de övriga villkoren i avtalet är punkten 8 i epidemiavbrottsförsäkringen, som innebär att föreskrifter på smittskyddsområdet som meddelats genom lag, förordning eller av myndighet medför en komplettering av försäkringsvillkoren. Hovrätten uppfattade det som att sådana tillkommande generella föreskrifter för hur någon ska agera i fråga om smittskydd i den mån de träffar verksamheten måste innebära att försäkringstagaren kommer att omfattas av ytterligare aktsamhetskrav enligt försäkringsavtalet.

Följden av att generella regler för smittskyddet införs retroaktivt är inte att försäkringsfall inträffar, utan tvärtom att försäkringsavtalet mellan parterna fylls ut och att försäkringstagaren åläggs att fortsättningsvis följa även de nya smittskyddsreglerna. Försäkringstagarens förhållningssätt till nya smittskyddsregler kan därmed också påverka bedömningen i det enskilda fallet av rätten till ersättning för en inträffad avbrottskada. ”Att en myndighet utfärdar generella smittskyddsföreskrifter, som också kan medföra mera allmänna verksamhetsbegränsningar för en grupp av försäkringstagare, är därmed en situation som försäkringsavtalet har reglerat genom punkten 8”, slog hovrätten fast.

Villkoret i punkten 8 talade också mycket starkt för att innebörden av villkoret i punkten 5 skulle tolkas mer snävt - och att det bara är avbrott till följd av myndighets ingripande genom beslut riktade mot enskilda försäkringstagare som träffas. I samma riktning talade skrivningen i punkten 4 att försäkringen gäller ”vid myndighets ingripande på försäkringsställe”. En sådan tolkning stämde också bäst med vad som utgjorde en rimlig riskfördelning mellan parterna.

Med denna tolkning kunde de omständigheter som Sturecompagniet åberopat till stöd för sin talan inte innebära att försäkringsfall inträffat. Käromålet ogillades därför även i hovrätten.

Även Högsta domstolen, HD, går på försäkringsbolagets linje.

I likhet med tingsrätten hänvisar HD till NJA 2018 s. 834. Där anges att ledning kan sökas i systematiken och de övriga försäkringsvillkoren när ordalydelsen ger utrymme för olika tolkningar. Även andra faktorer kan ha betydelse såsom villkorets syfte samt vad som sakligt sätt framstår som en förnuftig och rimlig reglering. Först därefter blir det aktuellt att falla tillbaka på mer generella tolkningsprinciper.

Enligt HD talar uttrycket myndighets ingripande för att det ska vara fråga om ett individuellt beslut, även om det inte rent språkligt kan uteslutas att villkoret är tillämpligt vid generella myndighetsföreskrifter. Ledning får därför sökas i de övriga försäkringsvillkoren.

Ett annat villkor stadgar att försäkringen gäller vid ingripanden på försäkringsstället, vilket ytterligare talar för Gjensidiges tolkning. Även ytterligare villkor ger stöd för detta.

”Med hänsyn till det anförda ska ’myndighets ingripande’ i epidemiavbrottsförsäkringen tolkas så att det inte omfattar generella föreskrifter av det slag som Folkhälsomyndigheten utfärdade. Gjensidige är därmed inte skyldigt att utge ersättning från försäkringen”, skriver HD.

Karl Engstrand

Domstol: Högsta domstolen

Avgörandedatum: 2023-07-11

[Blendow Lexnova](#)

Endast för personligt bruk

Sida 3 av 4

Saken: Fastställsetalan avseende rätt till försäkringsersättning

Målnummer: T 3101-22

Rättsområden: [Avtalsrätt](#), [Försäkringsrätt](#), [Hälso- och sjukvårdsrätt](#)

LEXNOVA NYHETER

Juridisk nyhetsbevakning och rättsdatabas

Blendow Lexnova är Sveriges mest omfattande juridiska nyhetstjänst. Vår bevakning innefattar rättsfall, lagstiftning och förarbeten inom samtliga rättsområden. Genom skräddarsydda bevakningsprofiler säkerställer du kontinuerlig uppdatering av rätt information och slipper nyhetsflöden som inte berör dig.

Läs mer på lexnova.se/nyheter